

Şəki toponimlərinin antropoloji linqvistikası

Jalə İlyasova

Azərbaycan Dillər Universiteti
jaleilyasova001@gmail.com

Annotasiya: Məqalədə ilk dəfə olaraq Şəki toponimlərinin milli-mədəni xüsusiyyətləri öyrənilir. Bu istiqamət toponimlərə etnolinqvistik cəhətdən yanaşmadır. Etnolinqvistik və etnomədəni baxımdan yanaşaraq, Şəki bölgəsinin toponimlərini xalqın mentaliteti ilə bağlı olaraq araşdırmışıq.

Məqalədə Şəki bölgəsinin etnosla bağlı toponimlərinin tarixən yaranma pillələrinə diqqət yetirilir, etnotoponimik arenada tarixi-mədəni, sosial-iqtisadi formalaşmanın ilkin şəraiti və şərtləri meydana çıxarılır. Etnogenetik əlaqə və münasibətlərin müəyyən olunmasında antropoloji linqvistikanın (etnolinqvistikanın) əsaslı rol oynadığı göstərilir, əsas tarixi hadisələr və proseslər izlənilir. Etnosun yaşayış məntəqələrinin, obyektlərin, su hövzələrinin və s. adını təşkil etməsinin səbəbləri aşkarlanır. Gələcəkdə insan faktoru ilə əlaqədar substrat toponimlərinin və topoformatların təhlil olunması planlaşdırılır. Bundan əlavə, Şəki toponimlərinin tərkibindəki arxaik və dialekt xüsusiyyətlər qeyd olunur. Həmçinin də inkişaf prosesində sözügedən toponimlərin fonetik və morfoloji quruluşunda olan dəyişkənliklərin real səbəbləri göstərilir.

Açar sözlər: Şəki etnotoponimləri, antropoloji linqvistika, etnolinqvistika, linqvokulturologiya, milli-mədəni xüsusiyyətlər.

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 14.07.2025; qəbul edilib – 26.09.2025

Anthropology linguistics of Sheki toponyms

Jale İlyasova

Abstract: The article examines for the first time the national and cultural features of Sheki toponyms. This direction is an ethnolinguistic approach to toponyms. Approaching from an ethnolinguistic and ethnocultural point of view, we examined the toponyms of the Sheki region in connection with the mentality of the people. The article examines the historical stages of the formation of ethno-associated toponyms of the Sheki region, reveals the initial conditions and conditions of historical-cultural, socio-economic formation in the ethnotoponymic sphere. It is shown that anthropological linguistics (ethnolinguistics) plays a fundamental role in determining ethnogenetic connections and relations, traces the main historical events and processes. The reasons for the formation of the names of settlements, objects, reservoirs, etc. by the ethnic group are revealed. In the future, it is planned to analyze the substrate toponyms and topoformats associated with the human factor. In addition, archaic and dialectal features in the composition of Sheki toponyms are noted. The real reasons for the variations in the phonetic and morphological structure of these toponyms in the process of development are also indicated.

Key words: Sheki ethnotoponyms, anthropological linguistics, ethnolinguistics, Linguacultural studies, national and cultural characteristics.

Article history: received – 14.07.2025; accepted – 26.09.2025

Giriş / Introduction

Antropologiya – insan haqqında elmdir. Bu elm insanın morfologiyasını, fiziki-mənəvi həyatını öyrənir. Mədəni antropologiya arxaik insanların mənşəyini, davranışını, biologiyasını (fiziki və psixi, sosial fəaliyyətini və s.), onların cəmiyyətdə tutduqları yeri, etnik mənsubiyyətini, tarixi insan resurslarını, mədəniyyətləri və s. öyrənən elmdir. Antropoloji linqvistika, yaxud linqvistik antropologiya əhatəli sosial-mədəni sferada toponimik vahidlərin digər xüsusi leksika içərisində yerini, mədəni təcrübələrin və sosial strukturların formalaşdırılması və qorunmasında mövqeyi ilə məşğul olan iki elmin qovuşuğudur. Həmin elm sosial həyatla bağlı olan toponimləri də öyrənir. Bu sahə insan təfəkkürünün tərəqqisini toponimik yaradıcılıq prosesi ilə əlaqələndirir. Burada dil, təfəkkür və sivilizasiya məsələləri toponimik vahidlərlə qarşılıqlı, əlaqəli nəzərdən keçirilir.

Antropologiyanın bir növü etnik antropologiyadır. Bu növdə insan irqi və ayrıca etnosların ad yaradıcılığında yeri tədqiq edilir. Bu o deməkdir ki, etnoslar məskun olduqları ərazilərə müxtəlif adlar seçir və hətta həmin adları müzakirə edəndən sonra adlandırır dılar. Azərbaycan ərazisində belə qədim adlar çoxdur. Bu adlar selektiv proseslərin, izolyasiyanın, birləşmə və miqrasiyaların, iqlim şəraitinin təsirinin, eləcə də irqi əlamətlərin nəticəsi olaraq meydana çıxmışdır.

Linqvistika elmində intensiv araşdırılan, cəmiyyətin fikir və düşüncəsini nəsillərdən-nəsillərə ötürən, onun maddi-mənəvi həyatını inikas etdirən anlayışlardan biri toponimik vahidlərdir. Ümumiyyətlə, dərk edilən xüsusi adlar (onomastik vahidlər) leksikaya daxil olaraq dilin bir mərhələsini təşkil edir. Onomastikanın toponimlər hissəsi təkə sifət dilçilik xüsusiyyətləri ilə deyil, həmçinin də etnolinqvistik, etnomədəni keyfiyyətləri ilə fərqlənir. Həmin sahə tarixən müxtəlif qəbilələrin, tayfaların, xalqların və millətlərin yaradıcılıq məhsulu olub, kollektiv tərəfindən cəmiyyətin ərazi birliyinə, məskunlaşma yerinə çevrilmişdir.

Antropoloji linqvistika və ya “etnolinqvistika” termini və dilə, toponimlərə etnolinqvistik yanaşma əslində yeni sahə deyil. Tarixi dilçilikdə, həqiqətən də, bəzi etnolinqvistik ideyalar

əhatə olunub. XVIII əsrdə İ.Q.Qerdera, XIX əsrdə Ç.Humbolt etnolinqvistikanın dillə əlaqəsinə mənəvi mədəniyyət prizmasından baxmışlar, etnoqraf F.Boas, dilçi-etnoqraf E.Sepir yazılı ənənəyə, Amerika hindularının dil və mədəniyyətinə qarşılıqlı şəkildə yanaşmışlar. Onlar çoxobrazlı, yüksək fəaliyyət yaradıcılığı, ola bilsin ki, müxtəlif xalq incəsənəti, dini, inam, adət-ənənədə dil-mədəniyyət elementlərini axtarmışlar [16, s.6].

E.Sepir bu prosesdə homogen sıranı – “*dil – ədəbiyyat*” - “*norma*” üçlüyünü əsas hesab edir [19, s.135-168]. Uorf homogen sıranı bir az da genişləndirmişdir: “*dil, din, inam, adət-ənənə, incəsənət*”. Bu sıra etnolinqvistika üçün çox vacib amildir, toponimləri tarixi-diaxron aspektdə, dil və etnos, dil və xalq mədəniyyəti, dil və dialektlərlə, dil və folklorla, dil və mifologiya ilə mövcud münasibətlərin fonunda tədqiq etməyi planlaşdırır.

Azərbaycanda 11 Respublika tabeli şəhər vardır, şəki də həmin şəhərlərdəndir. Şəki Azərbaycanın şimal rayonlarından biridir. Bu şəhərə məxsus 2 qəsəbə, 68 kənd mövcuddur: *Çələbixan* qəsəbəsi, *Turan* qəsəbə, *Baş Göynük kəndi*, *Aşağı Göynük*, *Aşağı Layısqı*, *Köndələn kəndi*, *Aşağı Küngüt kəndi*, *Çapağan kəndi*, *Aydınbulaq kəndi*, *Aşağı Daşağıl kəndi*, *Əlyar kəndi*, *Çaltalı kəndi*, *Baş Şabalıd kəndi*, *Baş Kəldək kəndi*, *Aşağı Kəldək kəndi*, *Oraban kəndi*, *Bideyiz kəndi*, *Baş Layısqı kəndi*, *Cunud kəndi*, *Qumuz kəndi*, *Şin kəndi*, *Baş Zəyzid kəndi*, *Vərəzət kəndi*, *Biləcik kəndi*, *Birinci Biləzik kəndi*, *Bolludərə kəndi*, *Qaratorpaq kəndi*, *Baqqal kəndi*, *Böyük Dəhnə kəndi*, *Cəfərabad kəndi*, *Çolaqlı kəndi*, *Göybulaq kəndi*, *Kəhrizoba kəndi*, *Təpəcənnət kəndi*, *Şorsu kəndi*, *Cəyirli kəndi*, *Qozlubulaq kəndi*, *Cumakənd*, *Çeşməlikənd*, *Öryət kəndi*, *Daşüz kəndi*, *Daşbulaq kəndi*, *İbrahimkənd kəndi*, *Fazil kəndi*, *İncəkənd*, *Aşağı Şabalıd kəndi*, *Zunud kənd*, *Kiçik Dəhnə kənd*, *Kiş kənd*, *Küdürlü kənd*, *Kosalı kənd*, *Qızılax kəndi*, *Qayabaşı kəndi*, *Sarıca kəndi*, *Qoxmuq kənd*, *Qudula kənd*, *Babaratma kəndi*, *Qaradağlı kəndi*, *Oxud kəndi*, *Orta Zəyzid kənd*, *Köbər Zəyzid kənd*, *Qırxbulaq kənd*, *Suçma kənd*, *Dərəcənnət kənd*, *Şəki kənd*, *Aran kənd*, *Şirinbulaq kəndi*, *Çayqaraqoyunlu kənd* [4].

Bu rayona məxsus dil işarələrindən biri dialektlər, digəri isə toponimlərdir. Toponimlər bu bölgəni səciyyələndirən ən vacib və müxtəlif coğrafi obyekt adlarıdır. Həmin obyekt adlarının bəziləri tayfa, nəsil, xalq və s. əsasda yaradılmış, toponim yaradıcılığında dilimizin, demək olar ki, bütün qayda-qanunlarına əməl olunmuşdur. Həmin ərazinin böyüklü-kiçikli toponimləri, V.A.Nikinovun təbirincə desək, “*etnonim-söz, bütün sözlər dilin qanunlarına tabedir. Bütün etnonimlər sözdən yaranır, dilin vasitə və üsulları bu prosesdə fəal iştirak edir*” [16, s.25].

Bu bölgənin toponimlərinin əmələ gəlməsi üç faktora söykənir: coğrafi, etnoqrafik və tarixi-sosial. Sözügedən bu üç istiqamətdə Şəki şəhərinin toponimləri tarixçilərin, coğrafiyaçıların və dilçilərin diqqətini cəlb etmişdir.

Toponimlər Şəki əhalisinin bu ərazilərdə nə zamandan mövcud olduğunu, yaşadığını göstərən mənbə kimi diqqəti cəlb etməkdədir. Şəki toponimləri Azərbaycanın digər rayonlarında olduğu kimi öyrənilmişdir. Amma indi toponimləri də tədqiqat baxımından öyrənmək üçün elmi yanaşma dəyişmişdir. Bu vahidlərə yeni baxış bucağı etnolinqvistik istiqamətdədir. Etnolinqvistika humanitar elmlər dairəsində özünəməxsus cəhətləri ilə seçilir. Tədqiqatçı N.İ.Tolstoy bu kontekstdə dil və etnos, dil və xalq təfəkkürü, mədəniyyəti, etnolinqvistika və mifologiya, folklor məsələlərindən bəhs etmişdir [20, s.397-405; 21, s.181-190].

Etnolinqvistika dilçiliyin bir bölməsidir, geniş mənada, dil və mənəvi mədəniyyət, dil və xalqın mentaliteti, dil və xalq yaradıcılığı və bunların arasındakı qarşılıqlı əlaqəni öyrənir. Etnolinqvistika, sadəcə olaraq, dilçilik və etnologiyanın hibritindən ibarət olub ayrıca elementləri (faktoloji və metodoloji) tədqiq edir. Bu xüsusda, sosiolinqvistika, psixolinqvistika, riyazi linqvistika, etnolinqvistika və s. konqlomerat elmlər də bir-birilə inteqrasiya olunur. Bu elmlərin müxtəlif sahələri dildə funksionallaşır.

Etnolinqvistika dili etnosla münasibətdə öyrənir (*dil: etnos*), psixolinqvistika dili ümumi aspektdə dil: insan psixikası, tətbiqi linqvistika – dil: insanın praktik fəaliyyəti, sosiolinqvistika – dil: insan cəmiyyəti (sosium). Etnolinqvistika ilə sosiolinqvistika bu nöqtədə (etnos-sosium) sosial strukturu, dil hadisə və proseslərini, etno-

sun toponim yaradıcılığını, fəaliyyətini öyrənir. Toponimin tərkibində baş vermiş tarixi fakt və proseslər öz aydınlığı ilə görünür və quruluş linqvistik vasitələrlə inikas olunur.

Sözügedən yanaşmanın yeniliyi, tədqiqatçının rəngarəng linqvistik formaların, misal üçün, toponimik vahidlərin arxasında düşüncə və gerçəkliyi dərk etmədə fərqli cəhətləri görə bilir və dildə mədəniyyətin özünəməxsusluğunun təcəssüm olunması barədə müəyyən qənaəti əldə edir. Şübhəsiz, bu nəzəriyyə də irəliləməyə başladı. “*Dili, onun vahidlərini fəaliyyət sahəsi olaraq*” qəbul etdilər. Dil vahidlərinin təfəkkürə təsiri bəlli oldu. Dil mədəniyyətin xüsusiyətlərinin mühüm daşıyıcısına çevrildi.

Qeyd edək ki, mədəniyyət Azərbaycan xalqının həyat tərzini səciyyələndirən praktik bacarıq və müəyyən fikirlərin birləşməsidir. Mədəniyyət xalqın istəyi ilə həyata keçirilən bir dəyər seçimidir, simvolik xarakter daşıyır. Dil də, mədəniyyət də fikir seçimini tələb edir. Fərq budur ki, mədəniyyət insanın nə gördüyü və düşündüyünü, dil isə onu necə etdiyini göstərir. Mədəniyyət xalqın yaratdığı onomastik vahidlərdə də qorunub saxlanılır. Dil bu sərvətləri toplayır, etnolinqvistik cəhətdən təhlil edir və nəticəni gələcəyə miras qoyur.

Etnolinqvistika elmi dilçiliyin yeni sahəsidir. Linqvokulturologiyaya aiddir. Etnolinqvistikaya *antropoloji linqvistika* da deyilir. Bu o deməkdir ki, bu yeni elm antropologiya elmi ilə də yaxından əlaqədərdir. Bu əlaqə “*dil-insan (etnos, cəmiyyət)*” arasında olan bağlılığı və onların bir-birindən asılı olduğunu araşdırır. Eyni zamanda, burada mədəniyyət və onu əhatə edən mühit də nəzərə alınır. Əsas məqsəd dili yarıdan insana onun dilinin prizmasından diqqət etmək, cəmiyyətin dilə necə təsir etməsini və qoruyub saxlamasını aşkar etməkdir. Linqvistik antropologiya ilk bazasını mədəniyyət vasitəsilə əldə edir və bununla da cəmiyyətə xidmət göstərir. Toponimlər vasitəsilə dil və mədəniyyətin tarixi əlaqələrini, inkişafını izləmək bir daha mövzunu və onun təhlilini inkişaf etdirmək baxımından əlverişlidir.

Həmin elmi sahə dil və mədəniyyətin, dil və etnosun, dil və xalq mentalitetinin qarşılıqlı münasibətinin təsviri və araşdırılmasına aiddir, etnosun maddi-mənəvi tərəfini öyrənir, hər hansı dil vahidini (məsələn, toponimləri, etnotopo-

nimləri) bir üçlük kimi – *dil-mədəniyyət-insan şəxsiyyəti formulunda* nəzərdən keçirir. Mədəni-etnik element bu formulda nəzərə alınır. Söz və adın “yaxın və uzaq mənası” linqvistik və mədəni mənanı ehtiva edir. Toponimlərin də sırf dilçilik xüsusiyyətlərindən savayı, linqvokulturoloji, etnolinqvistik keyfiyyətləri mədəniyyətlə əlaqəli, ayrılmaz bir şəkildə, dil ilə birgə öyrənilir [12].

Şəki toponimləri də Azərbaycanın, eyni zamanda bu Şimal bölgənin inkişaf səviyyəsini əks etdirir. Toponimlər bu baxımdan mədəniyyətin həssas, nəzəri cəlb edən göstəricisidir; bunu həmin vahidin semantikasındakı dəyişikliklər, köhnə formaların itirilməsi (məsələn, *Yengi kəndi - Yeni kənd, Sarıca – Sarıcallı kəndi*), yenilərinin yaradılması və ya alınması sübut edir. Bölgənin zəngin bir onomastik lüğəti tarixi mədəniyyətin, deyildiyi kimi, mühüm göstəricisidir. Toponimik mədəniyyətdə baş verən dəyişikliklər dildə dəyişikliklərlə əlaqələnə bilirsə, o zaman mədəniyyətin nisbi yaşını ölçmək mümkündür. Tədqiqatçıların düşüncəsinə görə, “*dil və mədəniyyət hissə və tamlıqla bir-birilə bağlıdır. Sistem və funksional cəhətdən dil və mədəniyyətin izomorfizmi (struktur oxşarlığı) vardır; hər iki hadisədə üslub, janr, sinonimlik, harmoniya, çoxmənalılıq mövcuddur; bu əlaqənin qarşılıqlı təsir və pilləli prosesləri toponimik vahidləri də əhatə edir*” [12]. O zaman toponimik vahid bir simvoldur, idealdır. Həmin vahiddə də səs, məna və daxili forma mövcuddur. Həm də dilin, tarixi mədəniyyətin keçmişi ilə birləşir. Bu fikri Şəki toponimlərindən gətirdiyimiz aşağıdakı misallarla izah etməyə çalışaq: *Donğuz talası, Damğalı quvanğ* (Şəki, oronim). Toponimin tərkibində olan “donğuz” və “quvanğ” tarixi fonetika faktıdır. Bu fakt - *nğ* qovuşuq n-nin qədim formasıdır. Bu, təkcə dil faktı deyil, həm də müəyyən bir dövrün mədəniyyət faktıdır. H.Mirzəzadə bu xüsusda yazır ki, “Azərbaycan dilinin tarixi fonetikasi nöqtəyi-nəzərindən bu səslərin öyrənilməsi olduqca maraqlıdır. Çünki bu səslərdən ikisinin dilimizi tərk etməsi və sonuncunun dildə qalması diqqəti cəlb etməyə bilməz. Müasir dialektlərimizdə, xüsusən Qərb qrupu şivələrində dilimizdə norma kəsb etmiş -n səsindən başqa onun daha iki

növü işlənir. Bunlardan biri velyar (sağır nun), digəri isə qovuşuq n (n+q) səsidir. Hər iki səs istər qədim, istərsə də müasir türk dillərində söz başında işlənmiş [17, s.168], lakin söz ortasında təxminən bütün türk dillərində təsadüf edilir. Azərbaycan dilində də eyni mənşərəni görürük” [6, s.22-23].

Demək, bu tarixi dəlillər Şəki toponimlərində də mövcuddur. Həm də bu, Şəki toponimləri barədə mədəni məlumatdır. Sağır nun, qovuşuq N toponimlərin tərkibində mədəni məlumatların markeridir; müəyyənləşdirici keyfiyyət daşıyan, müasir dil faktları ilə müqayisədə fərqli görünən elementdir.

Şəki toponimləri də milli-mədəni koddur, mədəni məlumatların təcəssümüdür. Bu qədim mədəniyyət kodu tarixən söz və adın hansı formada mövcudluğunu ortaya çıxarır. Ona görə də etnolinqvistika, öncə toponimlərlə əlaqədar tarixi əhəmiyyətli faktlar və məlumatlar üzərində işləyib müəyyən bir etnosun tarixi həqiqətlərini (elmi reallığı) müasir materialda araşdırmağa ciddi səy göstərir.

Müəyyən bir ərazidə coğrafi adın olması etik, etnik, psixoloji, məntiqi və dini anlayışların “mənavi dəyər”lərini “sonra yaranan mənanın” tərkib hissəsini təşkil edir ki, etnokultural olaraq bir dilin sərhədləri daxilində olduğu kimi, eləcə də dialekt şəraitində yaranan adların həmhüdüdləri çərçivəsində yeni düşüncə tərzini formalaşdırır. Ən geniş anlamda toponimlər – simvollar milli dilçilik qavramının məzmunu olan və təbii “dünyanın sadələşmiş şəkli” biçimində olan anlayışların kəmiyyətinə daxil edilir. Bu kəmiyyətdə toponimik vahid yeni məna qazana bilər. Daha dar mənada, toponimik vahidlər linqvokultural, etnolinqvistik əlamətlərlə qeyd olunan daşıyıcıların – şəxslərin adlandırma prosesindəki fəaliyyətini səciyyələndirə bilər.

Beləliklə, etnotoponimlər Şəkinin onomastik məkanında əsas yerlərdən birini tutur. Bu ərazi adları müxtəlif etnoslar əsasında formalaşır. Etnosun adı burada əsas sayılır. Etnik əsaslar toponimik vahidin təməlini təşkil edir. Şəki regionunun minillik tarixi, etnik tarixi bu xüsusi dil vahidlərində öz əksini tapır.

Ədəbiyyat / References

1. Ağabəyli, V. Linqvokulturologiya və gender məsələləri (Dərs vəsaiti). Bakı: Zəngəzurda, 2023
2. Alxasov, K. Şəki rayonunun bəzi toponimləri haqqında. Azərbaycan onomastikası problemləri. VI, Bakı, 1998
3. Əhmədov, T. Azərbaycan toponimiyasının əsasları. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 1991
4. İnzibati-ərazi bölgüsü təsnifatı. AZTO46-2013. Rəsmi nəşr. Bakı, 2013
5. Qeybullayev, Q. Azərbaycan toponimiyasının öyrənilməsinə həsr edilmiş elmi konfransın materialları. Bakı: Elm, 1973
6. Mirzəzadə, H. Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikası. Bakı: Azərbaycan Universiteti Nəşriyyatı, 1990
7. Nuriyev, E. Azərbaycan SSR Şəki-Zaqatala zonasının toponimiyası. Bakı: Elm, 1989
8. Арасханианц, А. Экономический быт государственных крестьян Нухинского уезда Елисаветпольской губернии. МИЭБГЛЗК, т.НЖ, ч.1, Тифлис, 1887
9. Бунятов, З. Азербайджан в 7-9 вв. Ифку, 1965
10. Воркачев, С. Лингвокультурология, языковая личность, концерт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании. Филологические науки, 2001, № 1
11. Гукасян, В. Взаимоотношения Азербайджанского и удинского языком. АДД, Баку, 1973
12. Из история возникновения лингвокультурология. Периоды и направления в развитии лингвокультурологии. <http://helpbrs.org/4-96768.html>
13. Мирзезаде, Ч. Топонимические названия Азербайджана в средневековых араиских географических источниках. Автореф. канд. дисс. Баку, 1979
14. Моллазаде, С. Топонимия северных районов Азербайджана. Изд. Маариф, Баку, 1979
15. Моллазаде, С. Топонимия северных районов Азербайджана. Баку, Маариф, 1989
16. Никонов, В. Этнонимия. В кн. "Этнонимы". Москва, 1970
17. Ряснен, М. Материалы по исторической фонетике тюркских языков. М., 1955
18. Страбон. География. В 17-ти книгах. Л., Наука, 1964
19. Сэпир. Язык. Москва, Наука, 1934
20. Толстой, И. Некоторые проблемы и перспективы славянской и общей этнолингвистика. Известия АН СССР. Серия литературы и языка. Москва, 1982, т.40, № 5
21. Толстой, И. О предмете этнолингвистики и ее роли в изучении языка и этноса. Ареальные исследования в языкознании и этнографии. Язык и этнос. Л., 1983

Антропология лингвистика шекинских торонимов

Жаля Ильясова

Резюме: В статье впервые исследуются национально-культурные особенности топонимов Шеки. Это направление – этнолингвистический подход к топонимам. Подходя с этнолингвистической и этнокультурной точки зрения, мы рассмотрели топонимы Шекинского региона в связи с менталитетом народа.

В статье рассматриваются исторические этапы формирования этносопутствующих топонимов Шекинского региона, раскрываются исходные условия и условия историко-культурного, социально-экономического формирования в этнотопонимической сфере. Показано, что антропологическая

лингвистика (этнолингвистика) играет основополагающую роль в определении этногенетических связей и отношений, прослеживает основные исторические события и процессы. Раскрываются причины формирования этносом наименования населенных пунктов, объектов, водоемов и т.п. В дальнейшем планируется проанализировать субстратные топонимы и топоформаты, связанные с человеческим фактором. Кроме того, отмечаются архаичные и диалектные черты в составе шекинских топонимов. Также указываются реальные причины вариаций фонетической и морфологической структуры указанных топонимов в процессе развития.

Ключевые слова: Шекинские этнотопонимы, антропологическое языкознание, этнолингвистика, лингвокультурология, национально-культурные особенности.